

Szczegółowy program praktyk dla nauczycieli i instruktorów praktycznej nauki zawodu
Asystent osoby niepełnosprawnej (klasyfikacja Ministerstwa Edukacji Narodowej
346[02] i MEN 341201¹)

I. Wprowadzenie – założenia do budowy programu praktyk dla nauczycieli i instruktorów praktycznej nauki zawodu *Asystent osoby niepełnosprawnej* (PPPNZan).

PPPNZan w obszarze kształcenia kadr turystycznych na poziomie szkolnictwa średniego, jest narzędziem służącym do realizacji nadrzędnego celu projektu „PRAKTYCZNE KSZTAŁCENIE NAUCZYCIELI ZAWODÓW BRANŻY HOTELARSKO – TURYSTYCZNEJ”. Cel ten zdefiniowany jest jako wsparcie kadry nauczycielskiej przedmiotów zawodowych i instruktorów praktycznej nauki zawodu w procesie doskonalenia zawodowego, poznawania rzeczywistych warunków pracy w przedsiębiorstwach branży hotelarsko – turystycznej oraz zdobywania umiejętności praktycznych, niezbędnych podczas zajęć przygotowujących absolwentów szkół do wykonywania wyuczonych zawodów.

Aby PPPNZan spełnił wymienione powyżej zadania, przy jego projektowaniu przyjęte zostały następujące założenia:

1. Praktyka w przedsiębiorstwie ma na celu zapoznanie nauczycieli i instruktorów z procedurami praktycznego przygotowania uczniów do pracy w zawodzie, umożliwiającymi osiągnięcie odpowiednich efektów kształcenia w procesie praktycznej

¹Podstawy programowe dla zawodu dietetyk:

- MEN 321[11] obowiązująca do 31.08.2012r. na podstawie Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 21 stycznia 2011 r. w sprawie podstaw programowych kształcenia w zawodach: asystent osoby niepełnosprawnej, florysta, kucharz małej gastronomii, operator maszyn leśnych, opiekun medyczny, pracownik pomocniczy obsługi hotelowej, sprzedawca, technik handlowiec, technik organizacji usług gastronomicznych, technik przetwórstwa mleczarskiego i technik weterynarii (Dz. U. Nr 49, poz. 254);
- MEN 341201 obowiązująca od 01.09.2012r. na podstawie Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012r. w sprawie w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego, Dz. U. z 2012r. nr 0, poz. 7.

nauki zawodu *Asystent osoby niepełnosprawnej*. Zakres kwalifikacji nabywanych przez uczniów podczas praktycznej nauki zawodu, jest zgodny z ideą europejskich ram kwalifikacji², wyrażonych w języku efektów kształcenia, które obejmują: wiedzę i umiejętności oraz kompetencje personalne i społeczne. Dlatego też w PPPNZan zaplanowano realizację procedur dydaktycznych, które prowadzą w procesie praktycznej nauki zawodu do osiągnięcia następujących efektów kształcenia³:

- efekty kształcenia wspólne dla wszystkich zawodów w zakresie: bezpieczeństwa i higieny pracy [BHP], podejmowania i prowadzenia działalności gospodarczej [PDG], języka obcego ukierunkowanego zawodowo [JOZ], kompetencji personalnych i społecznych [KPS], organizacji pracy małych zespołów [OMZ],
- efekty kształcenia wspólne dla grupy zawodów w ramach obszaru kształcenia medyczno - społecznego [Z] stanowiące podbudowę do kształcenia w zawodzie *Asystent osoby niepełnosprawnej* [PKZ (Z.c)]
- efekty kształcenia właściwe dla kwalifikacji wyodrębnionych w zawodzie *Asystent osoby niepełnosprawnej*: udzielanie pomocy i organizowanie wsparcia osobie niepełnosprawnej [Z8].

Wymienione powyżej efekty kształcenia są wspólne dla grupy zawodów klasyfikowanych przez instytucje rynku pracy oraz GUS⁴ w sektorze usług świadczonych dla ludności, wyszczególnionych w poniższej tabeli:

² Zalecenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 kwietnia 2008 r. w sprawie ustanowienia europejskich ram kwalifikacji dla uczenia się przez całe życie (2008/C111/01)

³ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach, Dz. U. z 2012r. nr 0, poz. 184.

⁴ Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 kwietnia 2010 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania, Dz. U. z 2010r. nr 82, poz. 537.

Tabela 1. Efekty kształcenia wspólne dla grupy zawodów.

341	Średni personel z dziedziny prawa, spraw społecznych i religii
3412	Pracownicy pomocy społecznej i pracy socjalnej
341201	Asystent osoby niepełnosprawnej
341202	Opiekun osoby starszej
341203	Opiekun w domu pomocy społecznej
341204	Opiekunka środowiskowa
341205	Pracownik socjalny
341290	Pozostali pracownicy pomocy społecznej i pracy socjalnej
532	Pracownicy opieki osobistej w ochronie zdrowia i pokrewni
5322	Pracownicy domowej opieki osobistej
532201	Opiekunka domowa
532290	Pozostali pracownicy domowej opieki osobistej

Z tego powodu, realizacja PPPNZan, daje możliwość nabycia praktycznych umiejętności nauczania przedmiotów zawodowych, niezbędnych do osiągnięcia kwalifikacji wymaganych dla szerokiej grupy zawodów.

2. Opisane w pkt. 1 efekty kształcenia podlegają ewaluacji w drodze egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe⁵. Dlatego w PPPNan uwzględnione zostały procedury zadań dydaktycznych, realizacja których zapewni osiągnięcie następujących standardów wymagań będących podstawą przeprowadzenia w/w egzaminu:

- egzamin pisemny:
 - część I „wiadomości i umiejętności właściwe dla kwalifikacji w zawodzie”
 - część II „wiadomości i umiejętności związane z zatrudnieniem i działalnością gospodarczą”
- egzamin praktyczny obejmujący wykonanie określonego zadania egzaminacyjnego wynikającego z zadania o treści ogólnej – opracowanie projektu

⁵ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 marca 2010 r. w sprawie standardów wymagań będących podstawą przeprowadzania egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe w zawodach, w których kształcenie odbywa się w zasadniczych szkołach zawodowych, technikach, technikach uzupełniających i szkołach policealnych, Dz. U. z 2010 r. nr 103, poz. 652.

realizacji określonych prac z zakresu pomocy biopsychospolecznej osobie niepełnosprawnej, w określonych warunkach organizacyjnych, na podstawie dokumentacji.

3. Oprócz wymienionych w pkt. 1 i 2 założeń, niezmiernie istotną kwestią warunkującą efektywność praktycznej nauki zawodu, jest zapewnienie jak największej korelacji programu nauczania z oczekiwaniami przedsiębiorców – pracodawców, wobec umiejętności i kwalifikacji absolwentów. Luki i rozbieżności pomiędzy umiejętnościami nabywanymi przez uczniów podczas praktycznej nauki zawodu, a umiejętnościami poszukiwanymi przez pracodawców, w dużej mierze rzutują na ich ocenę przygotowania do pracy zawodowej. Implikuje to w sposób bezpośredni preferencje, co do zatrudnianych absolwentów z wykształceniem kierunkowym, a co za tym idzie poziom bezrobocia wśród tej grupy.

Realizując wielokrotnie podnoszony przez pracodawców⁶ postulat dostosowania kwalifikacji pracowników do ich oczekiwań, poprzez działania podnoszące jakość nauki praktycznej zawodów, w budowie PPPNZ zostały uwzględnione zarówno wyniki badań literaturowych, jak i badań pierwotnych przeprowadzonych wśród pracodawców w ramach projektu „PRAKTYCZNE KSZTAŁCENIE NAUCZYCIELI ZAWODÓW BRANŻY HOTELARSKO – TURYSTYCZNEJ”.

⁶ Szymańska E., *Oczekiwania rynku turystycznego w zakresie kształcenia kadr*, Zeszyt Naukowy „Ekonomia i Zarządzanie”, Tom 1, nr 1, s. 133 – 142., Politechnika Białostocka, Białystok 2009; Klos-Gomulec A., *Postulowany kierunek rozwoju edukacji turystycznej w świetle kondycji współczesnego świata* – zarys problemu, [w:] Krupa J., Biliński J. [red.] *Turystyka w badaniach naukowych*, Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania, Rzeszów 2006; *O kadrach w branży turystycznej*, Rynek Turystyczny nr 6(273)/2008 - Sprawozdanie z V Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej, Szczecin 2008; Sroka J. [red.], *Analiza edukacji w świetle zmian demograficznych i społecznych regionu. Określenie zapotrzebowania na edukację na różnych poziomach w regionie w świetle prognoz demograficznych*, Wrocław 2010; Bucholz M., Dziedzic T., Łopaciński K., *Projekt założeń prac badawczych dotyczących potrzeb doskonalenia zawodowego i szkolenia kadr dla turystyki*, Opracowanie na zlecenie Ministerstwa Sportu i Turystyki, Instytut Turystyki, Warszawa 2007.

W celu wyjaśnienia wpływu przyjętych założeń na ostateczny kształt PPPNZan, w kolejnych częściach niniejszego opracowania, dokonano syntetycznej prezentacji: efektów kształcenia podstawy programowej w zawodzie *Asystent osoby niepełnosprawnej*, standardów egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe oraz wyników badań przeprowadzonych wśród pracodawców sektora turystyczno – hotelarskiego (w tym zdrowotnego).

II. Efekty kształcenia podstawy programowej w zawodzie *Asystent osoby niepełnosprawnej*.

Poniżej przedstawione zostały w ujęciu tabelarycznym poszczególne grupy efektów kształcenia, oznaczone symbolami występującymi w procedurach – zadaniach dydaktycznych realizowanych w PPPNZan.

Tabela 2. Grupy efektów kształcenia.

Rodzaj i nazwa efektu kształcenia	Symbol nadany w PPPNZan
Efekty kształcenia wspólne dla wszystkich zawodów	W
Bezpieczeństwo i higiena pracy - Uczeń:	BHP
Rozróżnia pojęcia związane z bezpieczeństwem i higieną pracy, ochroną przeciwpożarową, ochroną środowiska i ergonomią;	W/BHP/1
Rozróżnia zadania i uprawnienia instytucji oraz służb działających w zakresie ochrony pracy i ochrony środowiska w Polsce;	W/BHP/2
Określa prawa i obowiązki pracownika oraz pracodawcy w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy;	W/BHP/3
Przewiduje zagrożenia dla zdrowia i życia człowieka oraz mienia i środowiska związane z wykonywaniem zadań zawodowych;	W/BHP/4
Określa zagrożenia związane z występowaniem szkodliwych czynników w środowisku pracy;	W/BHP/5
Określa skutki oddziaływania czynników szkodliwych na organizm człowieka;	W/BHP/6
Organizuje stanowisko pracy zgodnie z obowiązującymi wymaganiami ergonomii, przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska;	W/BHP/7
Stosuje środki ochrony indywidualnej i zbiorowej podczas wykonywania zadań zawodowych;	W/BHP/8
Przestrzega zasad bezpieczeństwa i higieny pracy oraz stosuje przepisy prawa dotyczące ochrony przeciwpożarowej i ochrony środowiska;	W/BHP/9
Udziela pierwszej pomocy poszkodowanym w wypadkach przy pracy oraz w stanach zagrożenia	W/BHP/10

zdrowia i życia.	
Podejmowanie i prowadzenie działalności gospodarczej - Uczeń:	PDG
Stosuje pojęcia z obszaru funkcjonowania gospodarki rynkowej;	W/PDG/1
Stosuje przepisy prawa pracy, przepisy prawa dotyczące ochrony danych osobowych oraz przepisy prawa podatkowego i prawa autorskiego;	W/PDG/2
Stosuje przepisy prawa dotyczące prowadzenia działalności gospodarczej;	W/PDG/3
Rozróżnia przedsiębiorstwa i instytucje występujące w branży i powiązania między nimi;	W/PDG/4
Analizuje działania prowadzone przez przedsiębiorstwa funkcjonujące w branży;	W/PDG/5
Inicjuje wspólne przedsięwzięcia z różnymi przedsiębiorstwami z branży;	W/PDG/6
Przygotowuje dokumentację niezbędną do uruchomienia i prowadzenia działalności gospodarczej;	W/PDG/7
Prowadzi korespondencję związaną z prowadzeniem działalności gospodarczej;	W/PDG/8
Obsługuje urządzenia biurowe oraz stosuje programy komputerowe wspomagające prowadzenie działalności gospodarczej;	W/PDG/9
Planuje i podejmuje działania marketingowe prowadzonej działalności gospodarczej;	W/PDG/10
Optymalizuje koszty i przychody prowadzonej działalności gospodarczej.	W/PDG/11
Język obcy ukierunkowany zawodowo - Uczeń:	JOZ
Posługuje się zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych oraz fonetycznych), umożliwiających realizację zadań zawodowych;	W/JOZ/1
Interpretuje wypowiedzi dotyczące wykonywania typowych czynności zawodowych artykułowane powoli i wyraźnie, w standardowej odmianie języka;	W/JOZ/2
Analizuje i interpretuje krótkie teksty pisemne dotyczące wykonywania typowych czynności zawodowych;	W/JOZ/3
Formułuje krótkie i zrozumiałe wypowiedzi oraz teksty pisemne umożliwiające komunikowanie się w środowisku pracy;	W/JOZ/4
Korzysta z obcojęzycznych źródeł informacji.	W/JOZ/5
Kompetencje personalne i społeczne - Uczeń:	KPS
Przestrzega zasad kultury i etyki;	W/KPS/1
Jest kreatywny i konsekwentny w realizacji zadań;	W/KPS/2
Przewiduje skutki podejmowanych działań;	W/KPS/3
Jest otwarty na zmiany;	W/KPS/4
Potrafi radzić sobie ze stresem;	W/KPS/5
Aktualizuje wiedzę i doskonali umiejętności zawodowe;	W/KPS/6
Przestrzega tajemnicy zawodowej;	W/KPS/7
Potrafi ponosić odpowiedzialność za podejmowane działania;	W/KPS/8
Potrafi negocjować warunki porozumień;	W/KPS/9
Współpracuje w zespole.	W/KPS/10
Organizacja pracy małych zespołów - Uczeń:	OMZ
Planuje pracę zespołu w celu wykonania przydzielonych zadań;	W/OMZ/1
Dobiera osoby do wykonania przydzielonych zadań;	W/OMZ/2
Kieruje wykonaniem przydzielonych zadań;	W/OMZ/3
Ocenia jakość wykonania przydzielonych zadań;	W/OMZ/4
Wprowadza rozwiązania techniczne i organizacyjne wpływające na poprawę warunków i jakość pracy;	W/OMZ/5
Komunikuje się ze współpracownikami.	W/OMZ/6

Efekty kształcenia wspólne dla zawodów w ramach obszaru medyczno - społecznego, stanowiące podbudowę do kształcenia w zawodzie Asystent osoby niepełnosprawnej - Uczeń:	PKZ(Z.c)
Określa istotę procesów psychicznych i ich rolę w życiu człowieka;	PKZ(Z.c)/1
Określa wpływ procesów emocjonalno-motywacyjnych na sprawność działania człowieka;	PKZ(Z.c)/2
Wyjaśnia regulacyjną rolę osobowości człowieka w stosunkach z otoczeniem;	PKZ(Z.c)/3
Przestrzega zasad etyki i odpowiedzialności zawodowej;	PKZ(Z.c)/4
Charakteryzuje rozwój człowieka w różnych okresach życia;	PKZ(Z.c)/5
Dobiera metody komunikowania się i negocjacji w różnych sytuacjach społecznych;	PKZ(Z.c)/6
Określa przyczyny stresu oraz stosuje konstruktywne sposoby radzenia sobie ze stresem i zapobiegania wypaleniu zawodowemu;	PKZ(Z.c)/7
Określa procesy zachodzące w życiu społecznym oraz interpretuje zachowania społeczne zbiorowości i jednostki;	PKZ(Z.c)/8
Wyjaśnia zjawiska zachodzące we współczesnej kulturze społecznej wpływające na funkcjonowanie człowieka;	PKZ(Z.c)/9
Określa modele i funkcje rodziny;	PKZ(Z.c)/10
Określa cele i zadania polityki społecznej państwa;	PKZ(Z.c)/11
Określa środki i instrumenty polityki społecznej służące realizacji zasady równości i sprawiedliwości społecznej;	PKZ(Z.c)/12
Identyfikuje problemy i kwestie społeczne występujące we współczesnym społeczeństwie;	PKZ(Z.c)/13
Dostrzega zróżnicowanie postaw społecznych, obyczajowych, narodowych, religijnych, etycznych i kulturowych w kontekście jednostkowego, społecznego i kulturowego wymiaru wartości;	PKZ(Z.c)/14
Określa rolę diagnozy społecznej w rozwiązywaniu problemów społecznych;	PKZ(Z.c)/15
Rozpoznaje czynniki wpływające na wykluczenie społeczne jednostki i grup;	PKZ(Z.c)/16
Określa oraz przewiduje skutki problemów wychowawczych i psychospołecznych osoby podopiecznej i jej rodziny;	PKZ(Z.c)/17
Stosuje przepisy prawa dotyczące pomocy społecznej i ubezpieczeń społecznych;	PKZ(Z.c)/18
Określa zakres oraz warunki korzystania ze świadczeń opieki zdrowotnej gwarantowanych przez państwo;	PKZ(Z.c)/19
Określa organizację domów pomocy społecznej w Polsce, uwzględniając zakres świadczonych usług;	PKZ(Z.c)/20
Posługuje się językiem migowym;	PKZ(Z.c)/21
Stosuje programy komputerowe wspomagające wykonywanie zadań.	PKZ(Z.c)/22
Efekty kształcenia właściwe dla kwalifikacji wyodrębnionych w zawodzie Asystent osoby niepełnosprawnej: Udzielanie pomocy i organizowanie wsparcia osobie niepełnosprawnej	Z.8
Organizowanie pracy z osobą niepełnosprawną – Uczeń:	Z.8/I
Analizuje dokumentację dotyczącą sytuacji zdrowotnej i społecznej osoby niepełnosprawnej;	Z.8/I/1
Rozpoznaje warunki życia osoby niepełnosprawnej;	Z.8/I/2
Wnioskuje o sytuacji osoby niepełnosprawnej z danych zawartych w dokumentacji;	Z.8/I/3
Rozpoznaje objawy chorobowe u osoby niepełnosprawnej ze strony poszczególnych układów i narządów;	Z.8/I/4
Rozróżnia rodzaje i stopnie niepełnosprawności;	Z.8/I/5
Ocenia możliwości i ograniczenia osoby niepełnosprawnej wynikające z wieku, stanu zdrowia fizycznego, psychicznego i niepełnosprawności;	Z.8/I/6
Diagnostuje potrzeby i problemy psychospołeczne osoby niepełnosprawnej;	Z.8/I/7
Przestrzega zasad indywidualizacji i podmiotowości w zaspakajaniu potrzeb i rozwiązywaniu problemów osoby niepełnosprawnej;	Z.8/I/8

Organizuje środowisko życia osoby niepełnosprawnej z uwzględnieniem jej potrzeb i problemów;	Z.8/I/9
Przestrzega zasad opracowywania indywidualnego planu współdziałania z osobą niepełnosprawną;	Z.8/I/10
Opracowuje plan współdziałania z osobą niepełnosprawną;	Z.8/I/11
Planuje metody, techniki i narzędzia pracy z osobą niepełnosprawną;	Z.8/I/12
Dobiera metody, techniki i narzędzia do realizacji zaplanowanych działań z osobą niepełnosprawną;	Z.8/I/13
Planuje techniki monitorowania podjętych działań;	Z.8/I/14
Prowadzi dokumentację pracy z osobą niepełnosprawną.	Z.8/I/15
Wykonywanie czynności opiekuńczych – Uczeń:	Z.8/II
Przestrzega procedur i standardów opieki środowiskowej;	Z.8/II/1
Rozpoznaje objawy zaburzeń psychosomatycznych u osoby niepełnosprawnej;	Z.8/II/2
Rozpoznaje stany zagrożenia zdrowia i życia osoby niepełnosprawnej;	Z.8/II/3
Udziela pierwszej pomocy w stanach zagrożenia zdrowia i życia osoby niepełnosprawnej;	Z.8/II/4
Przestrzega zasad i określa metody i techniki wykonywania czynności pielęgnacyjnych i higienicznych;	Z.8/II/5
Określa rodzaje narzędzi pracy oraz środków i materiałów do wykonywania czynności pielęgnacyjnych i higienicznych u osoby niepełnosprawnej;	Z.8/II/6
Pomaga osobie niepełnosprawnej w zaspakajaniu potrzeb fizjologicznych;	Z.8/II/7
Przestrzega zasad i określa metody zapobiegania odleżynom i odparzeniom u osoby niepełnosprawnej;	Z.8/II/8
Pomaga osobie niepełnosprawnej w prowadzeniu gospodarstwa domowego;	Z.8/II/9
Pomaga osobie niepełnosprawnej w przyjmowaniu leków zleconych przez lekarza;	Z.8/II/10
Analizuje rodzaje i techniki wykonywania ćwiczeń usprawniających ruchowo oraz gimnastyki oddechowej u osoby niepełnosprawnej;	Z.8/II/11
Prowadzi podstawowe ćwiczenia gimnastyczne uzgodnione ze specjalistą;	Z.8/II/12
Pomaga osobie niepełnosprawnej w korzystaniu ze świadczeń opieki zdrowotnej;	Z.8/II/13
Przestrzega zasad obsługi sprzętu rehabilitacyjnego i stosowania przedmiotów ortopedycznych;	Z.8/II/14
Pomaga osobie niepełnosprawnej w korzystaniu ze sprzętu rehabilitacyjnego i przedmiotów ortopedycznych;	Z.8/II/15
Przestrzega zasad współpracy z wolontariatem w opiece nad osobą niepełnosprawną;	Z.8/II/16
Współpracuje z wolontariuszami w opiece nad osobą niepełnosprawną.	Z.8/II/17
Aktywizowanie osoby niepełnosprawnej do samodzielności życiowej - Uczeń:	Z.8/III
Inicjuje i podtrzymuje relacje międzyludzkie oraz współdziała z osobami z najbliższego środowiska ważnymi dla osoby niepełnosprawnej;	Z.8/III/1
Analizuje przyczyny występowania i metody rozwiązywania problemów społecznych i osobistych osoby niepełnosprawnej;	Z.8/III/2
Pomaga i udziela wsparcia osobie niepełnosprawnej w rozwiązywaniu problemów społecznych i osobistych;	Z.8/III/3
Planuje metody przygotowania osoby niepełnosprawnej do korzystania ze sprzętu i pomocy technicznych;	Z.8/III/4
Pomaga osobie niepełnosprawnej w korzystaniu ze sprzętu i pomocy technicznych ułatwiających samodzielne wykonywanie codziennych czynności;	Z.8/III/5
Planuje metody przygotowania osoby niepełnosprawnej i jej rodziny do samoopieki;	Z.8/III/6
Przygotowuje osobę niepełnosprawną oraz jej rodzinę do samoopieki;	Z.8/III/7
Charakteryzuje metody organizowania czasu wolnego osoby niepełnosprawnej;	Z.8/III/8
Organizuje czas wolny osobie niepełnosprawnej z wykorzystaniem zasobów środowiska lokalnego;	Z.8/III/9

Planuje metody, formy, techniki i środki terapii zajęciowej osoby niepełnosprawnej;	Z.8/III/10
Motywuje osobę niepełnosprawną do aktywnego spędzania czasu wolnego i rozwijania zainteresowań z uwzględnieniem jej potrzeb i możliwości;	Z.8/III/11
Dobiera metody aktywizowania osoby niepełnosprawnej w zależności od jej wieku, stanu jej zdrowia i niepełnosprawności;	Z.8/III/12
Pomaga osobie niepełnosprawnej w korzystaniu z kompleksowej rehabilitacji;	Z.8/III/13
Przestrzega zasad bezpieczeństwa podczas aktywizowania osoby niepełnosprawnej.	Z.8/III/14
Wspieranie osoby niepełnosprawnej w trudnych sytuacjach życiowych – Uczeń:	Z.8/IV
Określa metody integracji osoby niepełnosprawnej ze środowiskiem lokalnym;	Z.8/IV/1
Wspiera osobę niepełnosprawną w integracji ze społeczeństwem;	Z.8/IV/2
Aktywizuje środowisko społeczne do działań na rzecz osoby niepełnosprawnej;	Z.8/IV/3
Asystuje osobie niepełnosprawnej w pełnieniu ról społecznych;	Z.8/IV/4
Dobiera metody i techniki pracy z osobą niepełnosprawną;	Z.8/IV/5
Przestrzega zasad opracowywania planu wsparcia osoby niepełnosprawnej;	Z.8/IV/6
Opracowuje, monitoruje i ocenia realizację planu wsparcia osoby niepełnosprawnej;	Z.8/IV/7
Reprezentuje osobę niepełnosprawną w negocjacjach z instytucjami, organizacjami, specjalistami i indywidualnymi osobami świadczącymi różne formy pomocy;	Z.8/IV/8
Współpracuje ze specjalistami w opracowaniu programu kompleksowej pomocy osobie niepełnosprawnej;	Z.8/IV/9
Analizuje systemy wsparcia i poradnictwa społecznego osoby niepełnosprawnej;	Z.8/IV/10
Współpracuje z grupami wsparcia, organizacjami pozarządowymi i jednostkami samorządu terytorialnego działającymi na rzecz osoby niepełnosprawnej w środowisku lokalnym;	Z.8/IV/11
Przestrzega zasad pozyskiwania środków finansowych z pomocy społecznej i innych instytucji;	Z.8/IV/12
Pomaga osobie niepełnosprawnej w uzyskaniu środków finansowych na rehabilitację;	Z.8/IV/13
Analizuje funkcje i zadania instytucji i organizacji świadczących pomoc osobie niepełnosprawnej;	Z.8/IV/14
Pomaga osobie niepełnosprawnej w korzystaniu ze świadczeń pomocy społecznej i innych instytucji;	Z.8/IV/15
Pomaga osobie niepełnosprawnej w korzystaniu z ofert edukacyjnych, poradnictwa zawodowego i w podejmowaniu zatrudnienia;	Z.8/IV/16
Ocena rodzaje barier architektonicznych i komunikacyjnych;	Z.8/IV/17
Organizuje działania prowadzące do usuwania barier architektonicznych i komunikacyjnych;	Z.8/IV/18
Analizuje Kartę Praw Osób Niepełnosprawnych;	Z.8/IV/19
Stosuje przepisy prawa dotyczące opieki zdrowotnej państwa, prawa opiekuńczego, prawa o ubezpieczeniach społecznych i pomocy społecznej;	Z.8/IV/20
Stosuje przepisy prawa dotyczące uprawnień osoby niepełnosprawnej i ochrony jej interesów;	Z.8/IV/21
Pomaga osobie niepełnosprawnej w załatwianiu spraw urzędowych.	Z.8/IV/22

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 lutego 2012r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach, Dz. U. z 2012r. nr 0, poz. 184., podstawa programowa nr 341201 – Asystent osoby niepełnosprawnej.

III. Standardy wymogów egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe na poziomie *Asystent osoby niepełnosprawnej*.

Poniżej przedstawione zostały w ujęciu tabelarycznym, poszczególne standardy wymogów egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe, na poziomie *Asystent osoby niepełnosprawnej*, oznaczone symbolami występującymi w procedurach – zadaniach dydaktycznych realizowanych w PPPNZan.

Tabela 3. Standardy egzaminacyjne.

Rodzaj i nazwa standardu wymagań egzaminacyjnych	Symbol nadany w PPPNan
Etap pisemny, część I: zakres wiadomości i umiejętności właściwych dla kwalifikacji w zawodzie - Absolwent powinien umieć:	EP/I
Czytać ze zrozumieniem informacje przedstawione w formie opisów, instrukcji, rysunków, szkiców, wykresów, dokumentacji technicznych i technologicznych, a w szczególności:	EP/I/1
Stosować podstawową terminologię z zakresu psychologii, pedagogiki i socjologii;	EP/I/1.1
Stosować przepisy dotyczące osób niepełnosprawnych w zakresie organizowania pomocy osobie niepełnosprawnej;	EP/I/1.2
Rozróżniać i charakteryzować rodzaje i stopnie niepełnosprawności;	EP/I/1.3
Charakteryzować podstawowe zaburzenia somatyczne i psychiczne współistniejące z niepełnosprawnością;	EP/I/1.4
Rozróżniać formy pomocy osobie niepełnosprawnej;	EP/I/1.5
Rozróżniać podstawowe czynności pielęgnacyjne wykonywane przez asystenta;	EP/I/1.6
Określać formy współpracy z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych, specjalistami i innymi osobami świadczącymi pomoc osobom niepełnosprawnym;	EP/I/1.7
Określać znaczenie zdrowego stylu życia dla osoby niepełnosprawnej.	EP/I/1.8
Przetwarzać dane liczbowe i operacyjne, a w szczególności:	EP/I/2
Rozpoznawać sytuację społeczną i warunki życia osoby niepełnosprawnej;	EP/I/2.1
Rozpoznawać symptomy zaburzeń psychosomatycznych u osoby niepełnosprawnej;	EP/I/2.2
Określać rolę rodziny w systemie wsparcia dla osoby niepełnosprawnej;	EP/I/2.3
Określać rolę grupy i środowiska lokalnego w procesie integracji osoby niepełnosprawnej;	EP/I/2.4
Rozróżniać zadania instytucji i organizacji działających na rzecz osób niepełnosprawnych;	EP/I/2.5
Wskazywać formy pomocy osobie niepełnosprawnej w zaspokajaniu jej podstawowych potrzeb i rozwiązywaniu problemów;	EP/I/2.6
Określać zasady współpracy z osobą niepełnosprawną, umożliwiające efektywną realizację zadań wynikających z przyjętego w ośrodku pomocy społecznej programu pomocy osobie niepełnosprawnej.	EP/I/2.7
Bezpiecznie wykonywać zadania zawodowe zgodnie z przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony przeciwpożarowej oraz ochrony środowiska, a w szczególności:	EP/I/3
Stosować przepisy i zasady bezpieczeństwa i higieny pracy, przepisy ochrony	EP/I/3.1

przeciwpowozarowej oraz ochrony środowiska podczas wykonywania czynności przy osobach niepełnosprawnych;	
Wskazywać zasady bezpieczeństwa osoby niepełnosprawnej i własnego;	EP/I/3.2
Przewidywać zagrożenia występujące podczas wykonywania czynności przy osobach niepełnosprawnych;	EP/I/3.3
Organizować stanowiska pracy zgodnie z wymaganiami ergonomii;	EP/I/3.4
Stosować zasady udzielania pierwszej pomocy w stanach zagrożenia życia i zdrowia osoby niepełnosprawnej.	EP/I/3.5
Czytać ze zrozumieniem informacje przedstawione w formie opisów, instrukcji, tabel, wykresów, a w szczególności:	EP/II/1
Rozróżniać podstawowe pojęcia i terminy z zakresu funkcjonowania gospodarki oraz prawa pracy, prawa podatkowego i przepisów regulujących podejmowanie i wykonywanie działalności gospodarczej;	EP/II/1.1
Rozróżniać dokumenty związane z zatrudnieniem oraz podejmowaniem i wykonywaniem działalności gospodarczej;	EP/II/1.2
Identyfikować i analizować informacje dotyczące wymagań i uprawnień pracownika, pracodawcy, bezrobotnego i klienta.	EP/II/1.3
Przetwarzać dane liczbowe i operacyjne, a w szczególności:	EP/II/2
Analizować informacje związane z podnoszeniem kwalifikacji, poszukiwaniem pracy i zatrudnieniem oraz podejmowaniem i wykonywaniem działalności gospodarczej;	EP/II/2.1
Sporządzać dokumenty związane z poszukiwaniem pracy i zatrudnieniem oraz podejmowaniem i wykonywaniem działalności gospodarczej;	EP/II/2.2
Rozróżniać skutki wynikające z nawiązania i rozwiązania stosunku pracy.	EP/II/2.3
Etap praktyczny egzaminu: wykonanie określonego zadania egzaminacyjnego wynikającego z zadania o treści ogólnej – opracowanie projektu realizacji określonych prac z zakresu pomocy biopsychospołecznej osobie niepełnosprawnej, w określonych warunkach organizacyjnych, na podstawie dokumentacji – Absolwent powinien umieć:	EPr
Analizować dokumentację osoby niepełnosprawnej i jej środowiska niezbędną do zdiagnozowania potrzeb i opracowania adekwatnego planu pomocy biopsychospołecznej.	EPr/1
Dobierać metody i techniki realizacji planu pomocy biopsychospołecznej osobie niepełnosprawnej, z uwzględnieniem wyników diagnozy oraz współpracy z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych oraz specjalistami i innymi osobami świadczącymi pomoc osobom niepełnosprawnym.	EPr/2
Dobierać narzędzia do realizacji planu pomocy osobie niepełnosprawnej, z uwzględnieniem stopnia niepełnosprawności i wieku osoby niepełnosprawnej.	EPr/3
Dobierać metody i techniki monitorowania efektów pomocy osobie niepełnosprawnej.	EPr/4
Określać warunki niezbędne do realizacji planu pomocy osobie niepełnosprawnej.	EPr/5
Wykonywać zadania wynikające z przyjętego w ośrodku pomocy społecznej do realizacji programu pomocy osobie niepełnosprawnej, z uwzględnieniem etapów rehabilitacji medycznej, psychicznej i społecznej.	EPr/6
Opracowywać harmonogram prac z zakresu pomocy osobie niepełnosprawnej, z uwzględnieniem współpracy z rodziną, instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych oraz specjalistami i innymi osobami świadczącymi pomoc osobom niepełnosprawnym.	EPr/7

Zródło: Opracowanie własne na podstawie: Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 marca 2010r. w sprawie standardów wymagań będących podstawą przeprowadzania egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe w zawodach, w których kształcenie odbywa się w zasadniczych szkołach zawodowych, technikach, technikach uzupełniających i szkołach policealnych, Dz. U. z 2010 r. nr 103, poz. 652, standardy wymagań na poziomie Asystenta osoby niepełnosprawnej – MEN 346[02].

IV. Wyniki badań przeprowadzonych wśród pracodawców sektora turystyczno-hotelarskiego.

Podstawowym celem badania przeprowadzonego w ramach projektu „PRAKTYCZNE KSZTAŁCENIE NAUCZYCIELI ZAWODÓW BRANŻY HOTELARSKO – TURYSTYCZNEJ”⁷, była ocena kwalifikacji i umiejętności absolwentów szkół kształcących w zawodach branży hotelarsko – turystycznej na poziomie średnim i zawodowym, przez przedsiębiorców – pracodawców. W przypadku PPPNZan zostały wzięte pod uwagę wyniki badań, dotyczące zawodu *Asystent osoby niepełnosprawnej*.

Profil grup docelowych oraz zakres celu badania wymagały podejścia ilościowego, umożliwiającego przeprowadzenie analizy statystycznej oraz perspektywy ramowej (*desk reserach*) pozwalającej na pogłębienie danych i nasycenie merytoryczne wskaźników. W badaniu wykorzystano zatem następujące metody:

- analizę danych wtórnych pochodzących ze źródeł zastanych⁸ (*desk research*),
- analizę danych pierwotnych uzyskanych za pomocą badań własnych ilościowych – techniką CATI⁹.

Ocena kwalifikacji i umiejętności badana była w 36 kluczowych obszarach, wyodrębnionych na podstawie analizy podstaw programowych: MEN 346[02] obowiązującej do 31.08.2012 r. i MEN 341201, która obowiązywać będzie od 01.09.2012 r. Analiza

⁷ Zob. Sprawozdanie z badań oczekiwań przedsiębiorców wobec absolwentów, Fundacja Ekspert-Kujawy, Inowrocław 2012

⁸ W analizie wykorzystano następujące źródła: Instytut Badania Opinii i Rynku Pentor S.A., *Losy absolwentów szkół i uczelni kształcących kadry dla turystyki*, Katowice 2003; IBC GROUP Central Europe Holding S. A., *Losy absolwentów szkół i uczelni kształcących kadry dla Turystyki*, Warszawa 2010; Nowe Motywacje sp. z o.o., *Europejski model strategicznego zarządzania kompetencjami w sektorze turystycznym. Potrzeby i problemy małych i średnich firm branży HoReCa w zakresie rozwoju kompetencji*, Warszawa 2011; Bucholz M., Dziedzic T., Łopaciński K., *Projekt założeń...*, op. cit.; Szymańska E., *Oczekiwania rynku...*, op. cit.; Klos-Gomulec A., *Postulowany kierunek*, op. cit.; *O kadrach w branży turystycznej*, Rynek Turystyczny nr 6(273)/2008 - Sprawozdanie z V Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej, Szczecin 2008; Sroka J. [red.], *Analiza edukacji...*, op. cit.

⁹ (*Computer Assisted Telephone Interview*) stanowi złożenie tradycyjnego wywiadu ankietarskiego realizowanego przez telefon z komputerowym zarządzaniem doborem próby i przebiegiem wywiadu

wartości ocen w poszczególnych obszarach, pozwoliła na identyfikację luk i rozbieżności pomiędzy kwalifikacjami i umiejętnościami absolwentów a oczekiwaniami pracodawców. Poprzez przypisanie do poszczególnych 36 obszarów, efektów kształcenia wymienionych w pkt. II a wpływających bezpośrednio na poziom umiejętności i kwalifikacji, możliwe było wyodrębnienie tych efektów kształcenia, które przez pracodawców ocenione zostały na poziomie niezadowalającym. Za poziom niezadowalający przyjęto oceny poniżej średniej dla wszystkich 36 obszarów.

Takie efekty kształcenia zostały w procedurach – zadaniach dydaktycznych PPPNZan zaznaczone kolorem czerwonym, celem zwrócenia szczególnej uwagi nauczycieli i instruktorów praktycznej nauki zawodu. Procedurom realizującym osiągnięcie tych efektów kształcenia, przydzielony został także dłuższy czasokres realizacji. Pozwoliło to w procesie praktycznej nauki zawodu, na podniesienie poziomu kwalifikacji i umiejętności absolwentów w obszarach ocenianych dotychczas negatywnie przez pracodawców.

Poniżej przedstawiono w ujęciu tabelarycznym wyniki ocen kwalifikacji i umiejętności absolwentów szkół kształcących w zawodach branży hotelarsko – turystycznej, na poziomie średnim i zawodowym w 36 obszarach:

Tabela 4. Wyniki ocen kwalifikacji i umiejętności absolwentów w odniesieniu do efektów kształcenia i wymogów egzaminacyjnych.

Lp.	Obszar kwalifikacji i umiejętności praktycznych	Ocena	Korelacja z efektem kształcenia	Korelacja ze standardem wymogów egzaminacyjnych
1	Wiedza z zakresu anatomii i fizjologii człowieka;	3,9	PKZ(Z.c)/5	Epr/6
2	Wiedza z zakresu promocji zdrowia;	4,5	Z.8/I/4	Ep/I/1/8
3	Wiedza z zakresu psychologii;	4,0	PKZ(Z.c)/1,2,3,7	Ep/I/1/1
4	Wiedza z zakresu rodzajów i stopni niepełnosprawności;	4,5	Z.8/I/5	Ep/I/1/3
5	Stopień uczucia empatii;	4,0	Z.8/I/7,8	EP/I/2...1,2.6
6	Umiejętności społeczne budowania relacji na poziomie: osoba – osoba, osoba – grupa, grupa – grupa;	3,9	PKZ(Z.c)/8,9,13,14, 15 Z.8/I/9 Z.8/III/1,2,3,7	Ep/I/2/3,4

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

7	Umiejętności interpersonalne: komunikacja, aktywne słuchanie, asertywność, rozwiązywanie problemów, konfliktów, negocjacje, mediacje;	3,7	Z.8/IV/1,2,3,11 W/KPS/1,3,8,9,10 PKZ(Z.c)/6	Ep/I/2.1
8	Posiadanie cech charakteru, jak: zaradność, kreatywność, optymizm, aktywność, rzetelność;	3,9	W/KPS/2,4,5,6	Ep/I/2.1,2.2,2.3
9	Umiejętność walki przeciwko dyskryminacji osoby niepełnosprawnej;	3,8	PKZ(Z.c)/12,16 Z.8/IV/3,8,10,11,12, 13,14,15,16,22	Ep/I/2.4
10	Umiejętność werbowania i szkolenia wolontariuszy do współpracy z osobą niepełnosprawną;	3,6	Z.8/II/16,17	Ep/I/1.7 EPr/2
11	Umiejętność skutecznego przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i zawodowemu osoby niepełnosprawnej;	3,3	Z.8/III/1,2,3,6,7 Z.8/IV/1,2,3,4,8,9,1 0,11,16	Ep/I/1/7 Ep/I/2/5,7
12	Znajomość aktualnych przepisów prawnych dotyczących zatrudnienia czy udzielania różnych form pomocy w postaci wsparcia finansowego lub rehabilitacyjnego;	3,3	PKZ(Z.c)/11,18,19, 20 Z.8/IV/19,20,21	Ep/I/1/2
13	Umiejętność skutecznej konsultacji i doradzania ewentualnego zawodowego przekwalifikowania podopiecznego;	3,3	Z.8/IV/16	Ep/I/1/5 Epr/1,2,3,6
14	Umiejętność trafnego diagnozowania warunków życia osoby niepełnosprawnej pokonywania barier (psychiczne, społeczne, architektoniczne, komunikacyjne);	3,9	Z.8/I/1,2,3,6 Z.8/IV/17	Ep/I/2/1 Epr/1,2,3,6
15	Umiejętność skutecznej aktywizacji podopiecznego (pomoc w dowiezieniu do szkoły, na rehabilitację);	4,4	Z.8/III/3/4,5,9,12,13 ,14 Z.8/IV/1,8,9,11,13,1 5,16,18,22	Ep/I/2/6 Epr/2,3,6
16	Orientacja w tematyce paraolimpiady;	3,6		Epr/2,3,6
17	Umiejętność skutecznego zachęcania podopiecznego do różnych form aktywności fizycznej;	3,9	Z.8/II/9,11,12,14,15 Z.8/III/9,11,12	Ep/I/2/7 Epr/2,3,6
18	Umiejętność radzenia sobie z problemami natury emocjonalnej podopiecznego (agresja, stres, zaburzenie nastrojów);	3,4	PKZ(Z.c)/1,2,3,17 Z.8/I/6,7,9 Z.8/II/2 Z.8/III/2,3	Epr/2/3/6
19	Umiejętność radzenia sobie z problemami natury psychicznej podopiecznego (np. apatia, depresja);	3,4	PKZ(Z.c)/1,2,3,17 Z.8/I/6,7,9 Z.8/II/2 Z.8/III/2,3	Epr/2/3/6
20	Umiejętność radzenia sobie z problemami natury moralno - etycznej (ustosunkowanie się podopiecznego do różnych problemów współczesnego społeczeństwa, np. prawa człowieka, prawa zwierząt, eutanazja, aborcja...);	3,6	PKZ/(Z.c)/4,8,9,10, 11,12,13,14	Epr/2/3/6
21	Umiejętność radzenia sobie z problemami	3,5	Z.8/II/2,3,4,5,6,7,8,	Ep/I/1/4

	natury fizycznej, zdrowotnej (kalectwo, obecne lub przebyte choroby podopiecznego);		9,10,11,12,13,14,15	Epr/2/3/6
22	Umiejętność radzenia sobie z problemami natury rodzinnej (słaby kontakt z rodziną, ewentualny brak wsparcia z jej strony);	3,4	Z.8/III/1,2,3,6,7 Z.8/IV/1,2	Ep/I/2/3 Epr/2/3/6
23	Dbłość o ergonomię pracy i jednocześnie zdrowie swoje i podopiecznego;	3,9	W/BHP/1,2,3,4,5,6, 7,8,9 Z.8/I/12,13	Ep/I/3/1,2,3,4
24	Wiedza z zakresu rehabilitacji;	3,6	Z.8/II/11,12,14,15 Z.8/III/13 Z.8/IV/13	Ep/I/1.8 Ep/I/2.6 Ep/I/3.2,3.4 EPr/6
25	Odpowiednie technik, aby samodzielnie sprawnie przemieścić pacjenta, jednocześnie nie obciążając swojego kręgosłupa (mobilizacji podopiecznego np. łóżko – fotel);	4,4	W/BHP/1,2,3,4,5,6, 7,8,9 Z.8/I/6 Z.8/II/1,5,6,7,8,9	Ep/I/3/3 Epr/6
26	Wiedza i odpowiednie techniki, aby pomóc podopiecznemu w lokomocji nie obciążając własnego kręgosłupa;	4,4	W/BHP/1,2,3,4,5,6, 7,8,9 Z.8/I/6 Z.8/II/1,5,6,7,8,9	Ep/I/3/3 Epr/6
27	Umiejętność dobierania osobie niepełnosprawnej rodzaju zaopatrzenia ortopedycznego;	3,3	Z.8/II/14,15	Epr/6
28	Umiejętność skutecznego zachęcania podopiecznego do aktywnego udziału w życiu środowiska;	3,4	Z.8/III/11,12	Ep/I/2/7 Epr/6
29	Umiejętność doradzania, jak funkcjonalnie przystosować mieszkanie do potrzeb osoby niepełnosprawnej tak, aby mogła się swobodnie poruszać;	3,9	Z.8/I/9 Z.8/III/4,5 Z.8/IV/17,18	Epr/3,5
30	Umiejętność skutecznego przeciwdziałania sytuacjom w zagrożeniu zdrowia i życia (pierwsza pomoc);	4,6	W/BHP/10 Z.8/II/3,4	Ep/I/3/5
31	Znajomość przepisów BHP i Ppoż?	4,3	W/BHP/1,2,3,4,5,6, 7,8,9 Z.8/II/1 Z.8/III/14	Ep/I/3/1,2,3,4
32	Umiejętność korzystania z technologii informacyjnych, które wspomagają pracę opiekuna osoby niepełnosprawnej, ułatwiając np. współpracę z organizacjami pozarządowymi oraz instytucjami wsparcia;	3,4	PKZ(Z.c)/22	Ep/I/2.5
33	Znajomość podstaw języka migowego;	2,4	PKZ(Z.c)/21	EPr/3
34	Znajomość języków obcych, ukierunkowana zawodowo, tak aby umożliwiło mu to realizację zadań zawodowych;	2,6	W/JOZ/1,2,3,4,5	Ep/II/1.3 Ep/II/2.1,2.2
35	Gotowość na zindywidualizowane podejście do osoby niepełnosprawnej;	3,5	Z.8/I/8,9,10,11,12,1 3	Ep/I/2.1,2.2

36	Umiejętność przeprowadzenia samooceny nad mocnymi i słabymi stronami swojej wiedzy i efektywnej pracy.	3,0	W/KPS/2,4,6	EPr/4,7
----	--	-----	-------------	---------

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Sprawozdanie z badań oczekiwań przedsiębiorców wobec absolwentów*, Fundacja Ekspert-Kujawy, Inowrocław 2012

Z analizy danych wynika, iż przedsiębiorcy oceniają poziom wykształcenia absolwentów w zawodzie *Asystent osoby niepełnosprawnej* na dobrym poziomie. Średnia uzyskanych ocen to 4,0 [w skali 1-6]. **50%** badanych oceniło poziom nauczania na poziomie dobrym. Na ocenę dostateczną i bardzo dobrą poziom nauczania oceniło po **25%** respondentów. Ocen niedostatecznych, dopuszczających i celujących nie zanotowano. Średnia arytmetyczna ocen z 36 obszarów jest niższa od średniej ogólnej i wynosi 3,7. Przedsiębiorcy ocenili najwyżej umiejętność skutecznego przeciwdziałania sytuacjom w zagrożeniu zdrowia i życia (pierwsza pomoc) (4,6). Natomiast najniżej został oceniony obszar: znajomość podstaw języka migowego (2,4).

Dodatkowo w uwagach końcowych i sugestiach przedsiębiorcy życzyliby sobie, aby absolwent zdobywał praktykę zawodową w Domach Pomocy Społecznej i Hospicjach, co wpłynęło by na wzrost doświadczenia w zakresie styczności z osobami niepełnosprawnymi i chorymi, a w konsekwencji na jakość pracy potencjalnego asystenta osoby niepełnosprawnej.

Przytoczone uwagi i oceny wynikające z badania pierwotnego, znajdują potwierdzenie w badaniach typu *desk research*, gdzie znaleźć można następujące opinie pracodawców i absolwentów:

- Jako główne pole problemowe związane z oceną programu nauczania respondenci identyfikują zdobyte umiejętności praktyczne;
- W wykonywanej pracy umiejętności zdobyte w trakcie nauki w pełni (28,2%) wykorzystuje zaledwie co trzeci absolwent, natomiast częściowo 12%. Warto podkreślić że znaczna część absolwentów nie pracuje, a pozostała część (30,2%) nie wykorzystuje zdobytych umiejętności;

- Wśród zdobytych umiejętności praktycznych dominują przede wszystkim umiejętności miękkie związane z obsługą klienta oraz kompetencje zawodowe. Widoczny jest niski poziom umiejętności uniwersalnych takich jak: obsługa komputera czy znajomość języków obcych;
- Wśród absolwentów przeważają osoby (80,2%), które przystąpiły do egzaminu i zdały z pozytywnym wynikiem egzamin potwierdzający kwalifikacje zawodowe. 16,6% przystąpiło do egzaminu, ale go nie zdało natomiast zaledwie 3,2% nie przystąpiło do egzaminu w ogóle. Co potwierdza, że egzamin jest dla absolwentów ważnym elementem weryfikującym wiedzę i budującym przewagę na rynku pracy;
- Pomimo pewnego spadku wskazań w porównaniu z poprzednimi latami nadal utrzymuje się relatywnie wysoki poziom zaufania do egzaminów zawodowych jako gwarancji opanowania przez absolwenta wiedzy i umiejętności praktycznych;
- Zdaniem absolwentów ponad połowa pracodawców w trakcie procesu rekrutacyjnego nie okazuje zainteresowania egzaminami zawodowymi. Pytało o nie jedynie 22,7% pracodawców;
- W stosunku do lat poprzednich w roku 2010 ujawnia się symetryczny rozkład czynników uznawanych przez pracodawców za kryteria najważniejsze wobec zatrudnianego absolwenta. Wysokie znaczenie przypisuje się umiejętnościom „miękkim” tzn. wysokiej kulturze osobistej oraz motywacji do pracy. Nadal jako istotne kryteria oceny absolwenta wskazuje się doświadczenie zawodowe i wykształcenie kierunkowe;
- W porównaniu z latami poprzednimi o 8,9% zmniejszył się odsetek pracodawców, którzy nie preferują wśród zatrudnianych posiadających wykształcenie kierunkowe.
- O 17,2% zwiększył się odsetek pracodawców, którzy zadeklarowali zatrudnienie absolwenta bezpośrednio po ukończeniu szkoły w ciągu ostatnich 2 lat;

- Pracodawcy najczęściej zatrudniali bezpośrednio po ukończeniu Szkoły absolwentów uczelni wyższych (47,9%);
- Ponad połowa pracodawców (55%) pozytywnie ocenia poziom przygotowania zatrudnionych absolwentów do pracy zawodowej. Co czwarty badany nie potrafił wydać opinii na ten temat;
- Wśród argumentów przemawiających za zatrudnieniem absolwentów techników/szkół policealnych przeważają związane z mniejszymi oczekiwaniami absolwentów odnośnie wynagrodzenia i z chęcią do pracy. Trzy lata wcześniej większe znaczenie pracodawcy przypisywali preferencjom wynikającym z zatrudnienia absolwenta oraz wiedzy i umiejętnościom praktycznym nabywanym w procesie kształcenia;
- W stosunku do lat poprzednich wzrosła wiedza pracodawców na temat egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe absolwenta;
- Ponad połowa respondentów deklaruje nikłą wiedzę na temat standardów egzaminu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe;
- Nadal utrzymuje się relatywnie wysoki poziom zaufania do egzaminów zawodowych jako obiektywnego sprawdzianu opanowania przez absolwenta wiedzy i umiejętności praktycznych z zakresu danego zawodu;
- Pracodawcy, którzy dokonali pozytywnej oceny idei przeprowadzania egzaminów zawodowych jako najczęstszą przyczynę swojej opinii wskazują na możliwość weryfikacji wiedzy oraz uzyskanie poświadczenia o poziomie umiejętności absolwenta;
- Wśród pracodawców negatywnie oceniających ideę przeprowadzania egzaminów zawodowych dominuje przekonanie o tym, iż nie odzwierciedlają one ani wiedzy, ani umiejętności absolwenta;
- Ponad połowa pracodawców deklaruje brak zainteresowania w procesie rekrutacyjnym zdaniem egzaminu zawodowego przez absolwentów.

Wymienione powyżej wnioski wynikające z badań pierwotnych i wtórnych zrealizowanych na potrzeby projektu, znalazły zastosowanie przy konstruowaniu szczegółowego programu praktyk dla nauczycieli i instruktorów praktycznej nauki zawodu, przedstawionego w kolejnej części opracowania.

V. Szczegółowy program praktyk dla nauczycieli i instruktorów praktycznej nauki zawodu *Asystent osoby niepełnosprawnej*.

Według nowej podstawy programowej¹⁰, celem kształcenia w zawodzie *Asystent osoby niepełnosprawnej*, jest by absolwent był przygotowany do wykonywania następujących zadań zawodowych:

- 1) udzielania pomocy osobie niepełnosprawnej w korzystaniu z różnych form kompleksowej rehabilitacji;
- 2) świadczenia opieki osobie niepełnosprawnej w zakresie czynności higienicznych i pielęgnacyjnych oraz pomagania w prowadzeniu gospodarstwa domowego;
- 3) wspierania osoby niepełnosprawnej w dążeniu do samodzielności życiowej;
- 4) motywowania osoby niepełnosprawnej do aktywności społecznej i zawodowej.

Cel ten realizowany jest w procesie dydaktycznym przez osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia wymienionych w pkt. II. Wobec powyższego realizacja programu praktyk dla nauczycieli i instruktorów praktycznej nauki zawodu, składającego się z procedur – zadań dydaktycznych powinna być skorelowana z tymi efektami kształcenia. To samo założenie powinno być spełnione w stosunku do standardów wymogów egzaminacyjnych, obowiązujących podczas egzaminu, potwierdzającego praktyczne umiejętności absolwentów, skatalogowanych w pkt. III opracowania.

¹⁰ Zob. część I

Aby efekty kształcenia praktycznego odpowiadały oczekiwaniom pracodawców, zatrudniających absolwentów, PPNZan został zweryfikowany pod kątem wyników badań tych oczekiwań zrealizowanych w ramach projektu „PRAKTYCZNE KSZTAŁCENIE NAUCZYCIELI ZAWODÓW BRANŻY HOTELARSKO – TURYSTYCZNEJ”.

W rezultacie przeprowadzenia pogłębionej analizy zagadnień przedstawionych w pkt. II – IV, opracowany został szczegółowy program praktyk dla nauczycieli i instruktorów praktycznej nauki zawodu *Asystent osoby niepełnosprawnej*, przedstawiony w tabeli poniżej:

Tabela 5. Program praktyki zawodowej.

Opis czynności wykonywanych przez nauczyciela – instruktora praktycznej nauki zawodu	Niezbędne środki dydaktyczne – narzędzia, baza materialna, pomoce itp.	Korelacja z efektem kształcenia praktycznego	Korelacja ze standardem wymogów egzaminacyjnych	Umiejętności kluczowe
Zapoznanie się ze specyfiką pracy w obiekcie (sanatorium uzdrowskawe, SPA) 1 dzień roboczy				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Podstawy przyjęcia pacjenta - obsługa, ordynacja, planowanie, prowadzenie dokumentacji. 2. Organizacja danego stanowiska pracy z wykorzystaniem ergonomii stanowiska, zachowaniem bezpieczeństwa osoby niepełnosprawnej i własnego. 3. Wskazanie na ewentualne niebezpieczeństwa podczas pracy z osobą niepełnosprawną. 4. Przypomnienie podstawowych zagadnień pierwszej pomocy. 	Multimedia, system komputerowy, baza wykorzystywana w sanatorium – kozetki, karimaty, przyrządy do ćwiczeń – manualne, siłowe w odciążeniu	W/BHP/4,5,6, 7,8,9,10 W/PDG/9 W/OMZ/6 PKZ(Z.c)/4 PKZ(Z.c)/ 22 Z.8/I/1 Z.8/II/4,14	EP/I/3 EP/I/3.1,2,3,4,5 EP/I/2.7 EPr/3,5,6	<ol style="list-style-type: none"> 1. Umiejętność korzystania ze specjalistycznych programów komputerowych wykorzystywanych do obsługi pacjenta zarówno przebywającego w Sanatorium jak i ambulatoryjnego. 2. Analiza zróżnicowanych stanowisk pracy w Sanatorium, odpowiednie ustawienie, dobranie ergonomicznego i bezpiecznego stanowiska dla pacjenta w zależności od rodzaju i stopnia niepełnosprawności. 3. Znajomość technik pierwszej pomocy.
Wykorzystanie bazy zabiegowej w ramach zajęć z osobą niepełnosprawną (sanatorium uzdrowskawe, SPA, szpital – oddział rehabilitacyjny) 2 dni robocze				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Poznaje zasady obsługi i korzystania ze sprzętu rehabilitacyjnego. 2. Poznaje zasady prowadzenia ćwiczeń na sali i na powietrzu w zależności od rodzaju i stopnia niepełnosprawności. 3. Wdraża zaordynowane ćwiczenia i pomaga korzystać osobie niepełnosprawnej z dostępnego sprzętu rehabilitacyjnego w zależności od rodzaju i stopnia niepełnosprawności przestrzegając zasad indywidualnego podejścia do osoby 	Katalogi, multimedia, specjalistyczny sprzęt typu UGUL, siłownia, przyrządy do ćwiczeń manualnych, kije, gumy, piłki do ćwiczeń, Nordic Walking	W/BHP/1,47, 8 Z.8/II/12, 14,15 Z.8/III/7,8,11, 13,14 Z.8/IV/5,9,17, 18	EP/I/1.2,1.3,1.5 ,1.8 EP/I/2.5,2.7 EP/I/3.3.1,3.2,3 .3,3.4 EPr/1,2,3,5,6	<ol style="list-style-type: none"> 1. Umiejętność obsługi i korzystanie z profesjonalnego sprzętu rehabilitacyjnego i zastosowanie go w zależności od ordynacji, stopnia i rodzaju niepełnosprawności. 2. Umiejętność prowadzenia podstawowych ćwiczeń

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

niepełnosprawnej.		<p>Z.8/I/4,5,6,8,10,11,12 W/OMZ/5,6 W/KPS/1,2,3,4,5,6,7 PKZ(Z.c)/4,2 2</p>		<p>angażujących duże grupy mięśniowe przy wykorzystaniu różnorodnego sprzętu i zastosowanie ich w zależności od ordynacji, stopnia i rodzaju niepełnosprawności.</p> <p>3. Umiejętność chodzenia z kijami Nordic Walking i zastosowanie w zależności od ordynacji, stopnia i rodzaju niepełnosprawności.</p> <p>4. Kompetencje personalne: kultura, etyka, kreatywność, konsekwencja w działaniu, odpowiedzialność, przewidywanie skutków, otwartość na zmiany, doskonalenie umiejętności zawodowych odporność na stres, współpraca.</p>
<p>Podstawy z prawa pracy, prowadzenia działalności gospodarczej. (sanatorium uzdrowiskowe, SPA) 1 dzień roboczy</p>				
<p>1. Poznaje zasady korzystania z urządzeń biurowych. 2. Poznaje podstawy prawa pracy oraz przepisów prawa działalności gospodarczej. 3. Poznaje obcojęzyczne strony internetowe jako źródło informacji. 4. Poznaje podstawy marketingu.</p>	<p>Multimedia, komputer, fax, kserokopiarka, zbiór procedur, wzory umów cywilno - prawnych, oferty edukacyjne</p>	<p>W/BHP/1,23,4,5,6,7,8,9 W/PDG/2-10 W/JOZ/1,23,4,5 W/KPS/1,23,5,6,7,10 W/OMZ/5,6 Z.8/IV/15,16,19,20,21,22</p>	<p>EP/I/1.5 EP/I/2.1,2.5,2.6,2.7 EP/I/3.2,3.3,3.4 EP/II/1.1,1.21.3 EPr/1,2,3,4,5,6,7</p>	<p>1. Umiejętność stosowania przepisów prawa – zarówno prawa pracy jak i przepisów prowadzenia działalności gospodarczej.</p> <p>2. Kompetencje personalne: kreatywność, konsekwencja w działaniu, odpowiedzialność, odporność na stres, współpraca.</p> <p>3. Posiada znajomość technik obsługi urządzeń biurowych, komputera, poruszanie się po odpowiednich stronach internetowych, również</p>

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

				obcojęzycznych. 4. Umiejętność analizy działań przedsiębiorstw funkcjonujących w branży.
Krótki przegląd i charakterystyka chorób, prowadzących do niepełnosprawności. Analiza zaopatrzenia ortopedycznego.				
Formy aktywizacji osoby niepełnosprawnej – terapia zajęciowa.				
(sanatorium uzdrowskawe, SPA, szpital rehabilitacyjny z oddziałem ortopedycznym, przychodnia rehabilitacyjna) 2 dni robocze				
1. Poznaje przyczyny niepełnosprawności, wpływ choroby na poszczególne układy i narządy, zaburzenia psychosomatyczne towarzyszące chorobie. 2. Poznaje zaopatrzenie ortopedyczne ułatwiające wykonywanie osobie niepełnosprawnej czynności dnia codziennego. 3. Poznaje możliwości organizacji czasu wolnego osoby niepełnosprawnej, formy aktywizacji, formy terapii zajęciowej.	Multimedia, katalogi, komputer, kule, ortozy, wózki inwalidzkie	Z.8/I/1,2,3,4,5 ,6,7,8,9, 10,11,12,13 Z.8/II/2,6 Z.8/III/1,2,3,4 ,5,8,9,10,11,12 ,14 W/KPS/1,2,3, 4,5,6,10	EP/I/1.1 EP/I/1.2,1.3, 1.4,1.5,1.8 EP/I/2.2,2.6	1. Umiejętność rozróżniania rodzaju niepełnosprawności i skutków jej towarzyszących - zmiany w narządach wewnętrznych, zmiany osobowościowe. 2. Umiejętność analizy i dobierania zaopatrzenia ortopedycznego. 3. Umiejętność organizacji czasu wolnego osobie niepełnosprawnej. Dobór odpowiedniej formy aktywizacji w zależności od rodzaju i stopnia niepełnosprawności. 4. Umiejętność wykorzystania terapii zajęciowej do aktywizacji osoby niepełnosprawnej. 5. Kompetencje personalne: kultura, etyka, kreatywność, konsekwencja w działaniu, odpowiedzialność, przewidywanie skutków, otwartość na zmiany, doskonalenie umiejętności zawodowych odporność na stres, współpraca.
Higiena osoby niepełnosprawnej i profilaktyka p/odleżynowa z wykorzystaniem sprzętu w obiekcie				
(sanatorium uzdrowskawe, SPA, szpital) 2 dni robocze				

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

<ol style="list-style-type: none"> 1. Poznaje sprzęt do fizykoterapii służący profilaktyce i leczeniu odleżyn, odparzeń, obrzęków. 2. Poznaje podstawowe zasady wykonywania zabiegów. 	<p>Specjalistyczny sprzęt do fizykoterapii – aparaty do światłolecznictwa, pola magnetycznego, materace p/odleżynowe, aparaty uciskowe p/obrzękowe</p>	<p>Z.8/II/5,6,8 W/KPS/6</p>	<p>EP/I/1.6 EP/I/3.2,3.3,3.4</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Posiada wiedzę z podstaw fizykoterapii. 2. Posiada wiedzę na temat wykorzystania odpowiedniego sprzętu w leczeniu odleżyn. 3. Posiada wiedzę na temat wykorzystania odpowiedniego sprzętu w leczeniu p/obrzękowym. 4. Kompetencje personalne – doskonalenie umiejętności zawodowych.
<p>Integracja osoby niepełnosprawnej. Wolontariat (sanatorium uzdrowskawe, SPA, MOPS, M-GOPS, GOPS) 2 dni robocze</p>				
<ol style="list-style-type: none"> 1. Poznaje i określa metody integracji na poziomie rodzina, środowisko. 2. Poznaje i identyfikuje problemy w zakresie społecznym pojawiające się w gminie oraz wskazuje sposoby i narzędzia ich rozwiązywania. 3. Ocenia bariery architektoniczne, organizuje działania prowadzące do ich likwidacji. 	<p>Katalogi, multimedia, projekty systemowe</p>	<p>Z.8/II/16, 17 Z.8/III/1,2,3,6 Z.8/IV/1,2,3,4 ,7,10,11,12,14, 15,17,18</p>	<p>EP/I/1.1,1.2, 1.7 EP/I/2.1,2.3,2.4 ,2.5,2.6,2.7 EPr/1,2,5,6,7</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Potrafi rozpoznać potrzeby osoby niepełnosprawnej, zintegrować ją na poziomie osoba niepełnosprawna - rodzina, osoba niepełnosprawna - środowisko, środowisko - osoba niepełnosprawna. 2. Potrafi współpracować z instytucjami pomocy i integracji społecznej, które należą do sektora publicznego oraz pozarządowego. 3. Przyczynia się do likwidacji barier architektonicznych i komunikacyjnych.

VI. Miejsce odbywania praktyk zawodowych dla asystenta osoby niepełnosprawnej.

Program praktyk może być realizowany we wszystkich obiektach świadczących opiekę nad osobami niepełnosprawnymi. Szczegółowe wskazania do realizacji zawarte zostały w Tabeli 5. *Program praktyki zawodowej*, gdzie w nawiasach określono miejsce przeprowadzenia praktyk.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego
